

частинами одного поняття, свідчить про часте використання цього терміна в сучасній науці, але водночас наголошує на відсутності прозорих меж та скінченної кількості структурних складових цього поняття.

Джерела та література

1. Матвієнко І. С. Автор, текст, дискурс: філософські розвідки Мішеля Фуко. URL: <http://surl.li/pqdmgn>
2. Кость С. Семантико-теоретичний аналіз функціонування терміна дискурс *Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології»*. 2010. № 675. С. 121–124. URL: <http://surl.li/cnbrnb>
3. Дяченко М. Д. Лінгвоісторичний аспект дефініції дискурсу. *Вчені записки ТНУ ім. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. 2019. Т. 30. № 2. Ч. 2. С. 1–6. URL: <http://surl.li/rhyxii>

РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ТРАДИЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ВИШИВКИ В АНГЛОМОВНИХ МЕМУАРАХ ВІКТОРІЇ БЕЛІМ «ЧЕРВОНІ СИРЕНИ»: ПОЕТОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Луньова Тетяна,
кандидат філологічних наук,
доцент, доцент кафедри англійської та німецької філології
Навчально-наукового інституту іноземних мов
Полтавського національного педагогічного університету
імені В. Г. Короленка
м. Полтава, Україна
lunyovat@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-7022-0821>

Мемуари Вікторії Белім мають в англійському оригіналі назву «The Rooster House: A Ukrainian Family Memoir» і вийшли друком у 2023 році [1]. Основою для написання книги послужили подорожі авторки до України в 2014-2019 рр., які вона здійснила для того, щоб заново відкрити для себе країну, у якій народилася і провела перші 15 років життя [1, с. xiv]. Письменниця закінчила роботу над книгою восени 2021 року [4]. Останні правки в текст вона внесла вже після повномасштабного вторгнення росії в Україну – у серпні 2022 року [1].

Книга здобула резонанс в англomовному світі [2]. Вікторія Белім представила «The Rooster House: A Ukrainian Family Memoir» у жовтні 2024 року у Львові на книжковому форумі XXXI Lviv Book Forum у рамках панелі «Книги про Україну в англomовному світі» [6]. Книга перекладена 16 мовами [2]. У перекладах вона має назву «Red Sirens» [2], що, ймовірно, послужило основою для використання назви «Червоні сирени» в оголошенні Українського Вільного Університету про літературний захід із презентацією цієї книги [8]. У нашій розвідці, присвяченій вивченню поетологічного аспекту репрезентації традиції української вишивки у книзі «The Rooster House: A Ukrainian Family Memoir», ми послуговуватимемося українським відповідником оригінальної англійської назви «Червоні сирени».

Дане дослідження мотивоване актуальністю питання про те, які образи України транслюються у світ через англomовні публікації. Завданнями розвідки є з'ясувати особливості поетологічного аспекту репрезентації традиції української вишивки у книзі Вікторії Белім «Червоні сирени» у п'яти вимірах: персонажному, наратологічному, метафоричному, імагологічному і мультимодальному. В основу аналізу тексту покладені концептуальні засади і методика аналізу, застосовувані в когнітивній поетиці [3; 5; 7].

Коротко окреслимо основні результати дослідження. Українська вишивка з'являється в оповіді разом з *персонажем* пані Ольгою (Pani Olga [1, с. 84]), смисл життя якої після смерті коханого чоловіка полягав у створенні колекції вцілілих традиційних українських артефактів, серед яких важливе місце займали вишиті рушники [1, с. 85-86], з подальшою каталогізацією рушників відповідно до типів орнаментів [1, с. 92]. Рушники охарактеризовано як найціннішу частину цієї колекції врятованих скарбів, наприклад: «[...] Pani Olga's collection of unburied treasures, the most precious among them being the rushnyky» [1, с. 86]. Пані Ольга наділена в оповіді цілим рядом людських чеснот, зокрема, добротою, співчутливістю, невибагливістю, стійкістю, її робота над збереженням уцілілих українських артефактів позбавлена меркантильних мотивів. Завдяки цьому експліцитна позитивна характеристика вишиваних українських рушників у тексті посилюється.

Саме пані Ольга знайомить оповідачку і протагоністку Вікторію із символічним значенням українських вишиваних рушників, наприклад: «*'A rushnyk holds a new-born baby,' Pani Olga continued. 'It binds newlyweds to symbolise an unending union. [...]'*» [1, с. 86]. Вікторія пригадує, що її бабуся і прабабуся теж вишивали рушники, наприклад: «*Asya and Valentina embroidered rushnyky [...]*» [1, с. 86]. Коли Вікторія дізнається, що її пра-прабабуся Паша також вишивала рушники, це стає для неї важливим відкриттям у пошуку інформації про своїх пращурів, наприклад: «*'Pasha embroidered rushnyky with roses and birds like these' [...]*» [1, с. 159].

Також суттєву роль у репрезентації традиції української вишивки відіграє в тексті образ викладачки Решетилівського художнього професійного ліцею Надії. Надія представлена в оповіді як видатна майстриня [1, с. 283–284], чії роботи широко експонувалися в Україні і за кордоном [1, с. 164], яка вишила рушник на подарунок для Президента України [1, с. 164], і яка понад усе віддана ідеї домогтися визнання ЮНЕСКО вишивки білим по білому нематеріальною культурною спадщиною [1, с. 99, 283]. Саме Надія пояснює Вікторії особливості техніки вишивки білим по білому [1, с. 98]. Подібно до того, як позитивний образ пані Ольги допомагає створити позитивний образ українських вишиваних рушників, позитивний образ Надії сприяє створенню позитивно забарвленого образу української вишивки білим по білому.

У *наратологічному* аспекті вишивка фігурує в таких ключових ситуаціях оповіді як зневіра протагоністки в можливості успіху пошуків інформації про свою родину [1, с. 89] і несподівана знахідка даних, які уможливають подальший пошук і зрештою приводять до відповідей на питання [1, с. 166 – 167].

Вишивка є однією з основних концептуальних *метафор* у тексті: ВІДНОВЛЕННЯ ЗНАННЯ ПРО ІСТОРІЮ РОДИНИ – ЦЕ ВИШИВАННЯ, наприклад: «*'How do I embroider «family ties, raptures and returns» onto a towel?' I asked*» [1, с. 89], «*As for embroidering, the only way to do it is stich by stich. At first, it looks likes, runes, but then it forms pattern.*» [1, с. 90]. Рефлексія над цією метафорою надає їй додаткової ваги в тексті, наприклад: «*Pani Olya's rushnyk metaphor sounded*

sensible, but applying it to my search for Nikodim turned out to be complicated. I couldn't even use it to figure out my grandmother.» [1, с. 91]. Частина 3 у книзі має назву, яка спирається на виокремлену вище метафору: «*Embroidery Threads*» [1, с. 125–169]. Окрім цього, символіка українських вишиваних рушників метафорично репрезентується як читання книг, наприклад: «*She read the moth-eaten fabric like books, decoding messages and sentiments in the designs and colours*» [1, с. 89].

В *імагологічному* плані, з одного боку, важливою є контекстуалізація української вишивки в контексті світових мистецьких шедеврів. Так, споглядання старої фотографії української вишивальниці і вишитих рушників викликає в оповідачки асоціації зі стилістикою Яна Вермеєра, наприклад: «*Underneath it hung another image with the serene, solitary mood of Vermeer painting. It showed a woman [...] she leaned over a pile of rushnyky with determined concentration as if nothing but these bundles existed.*» [1, с. 97]. З другого боку, у тексті драматизується роль вишивки у сьогоденні, зокрема, порушується питання про виживання людини і роль мистецьки довершених творів у часи війни, наприклад: «*The soldiers' faces were ashen and dusty, and they sat in silence, staring into the distance. Why at that moment was I thinking of the white-on-white embroideries? Perhaps I was searching for evidence that beauty and art can survive the worst turmoil of history.*» [1, с. 100].

Важливим засобом передачі національної специфіки української вишивки в тексті є використання транслітерації з української мови назв ключових реалій: рушника – *rushnyk* (наприклад: «*At first glance, a rushnyk looks like a fancy hand towel with two thick bands of embroideries [...]*» [1, с. 86]) і техніки вишивання білим по білому – *bile po bilomu* (наприклад: «*[...] Reshetylivka originated bile po bilomu, white-on-white, the most complicated of all embroidery techniques*» [1, с. 94]).

Візуалізація української вишивки увиразнюється в книзі завдяки *мультиmodalності* її репрезентації. Так, тло суперобкладинки [1] виглядає як фотографія фрагмента полотняного рушника, вишитого червоними нитками, і

містить зображення стилізованих півників та елементів рослинного орнаменту. На початку кожного розділу вміщено ідентичні заставки, які мають вигляд одного з тих вишиваних півників, які зображені на суперобкладинці. Заставки виконано в чорному кольорі, ідентичному кольору тексту.

Підсумовуючи викладене вище, можна зробити висновок, що традиція української вишивки репрезентована в англомовних мемуарах Вікторії Белім «Червоні сирени» як передана крізь століття унікальна в культурному плані практика, яка вимагає як освоєння техніки виконання, так і розуміння закодованих смислів, і яка відіграє для українців важливу роль як один із засобів збереження зв'язку з родом і нацією, а також має помітне значення як нематеріальна культурна спадщина у світовому масштабі. Оскільки образ української традиційної вишивки займає вагому позицію в поетологічній структурі тексту, він має високий потенціал привернути увагу читачів.

Джерела та література

1. Belim V. *The Rooster House. A Ukrainian Family Memoir*. Virago, 2023.
2. Belim V. *My book. Bois de jasmin*, no date. URL: <https://boisdejasmin.com/book-victoria-belim> (дата звернення: 09.10.2024).
3. *Cognitive Poetics in Practice* / Eds. J. Gavins, G. Steen. London and New York : Routledge, 2003.
4. Sanderson K. An Interview with Victoria Belim. *Stroud book festival*, 27 September 2023. URL: <https://stroudbookfestival.org.uk/an-interview-with-victoria-belim/> (дата звернення: 09.10.2024).
5. Stockwell P. *Cognitive Poetics. An introduction*. London and New York : Routledge, 2002.
6. 10 онлайнподій Lviv Book Forum, які варто переглянути. *Читомо*. 07 жовтня 2024. URL: <https://chytomo.com/10-onlajn-podij-lviv-book-forum-i-aki-varto-perehlianuty/> (дата звернення: 10.10.2024).
7. Лінгвокогнітивна поетологія : колективна монографія. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2018.
8. Літературний захід з презентацією книги Вікторії Белім «Червоні

сирени: історія моєї української родини». *Ukrainische Freie Universität*, 20 жовтня 2023. URL: <https://ufu-muenchen.de/literaturnyj-zahid-z-prezentacziyeyu-knygy-viktoriyi-belim-chervoni-syreny-istoriya-moyeyi-ukrayinskoyi-rodyny/> (дата звернення: 09.10.2024).

РОЛЬ НЕВЕРБАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В ОРАТОРСЬКОМУ МИСТЕЦТВІ

Манойло Ольга,
здобувач 2 курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності Філологія
(спеціалізація Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська)
Полтавського державного аграрного університету
м. Полтава, Україна
olha.manoilo@st.pdau.edu.ua
Науковий керівник – Дедушно Алла,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри германської і української філології
Полтавського державного аграрного університету
м. Полтава, Україна
dedukhno.alla@pdau.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0002-9254-3381>

Нині тема невербальної комунікації стає дедалі більш популярною в різних сферах діяльності суспільства. Вона є важливою складовою частиною публічних виступів, тому що, зважаючи на те, яким чином доповідач доносить інформацію, залежить загальне ставлення слухачів до почутого.

Особам, що часто виступають на публіці, необхідно враховувати, як саме ті чи ті жести, положення тіла чи навіть рух очей здатні впливати на людське сприйняття. У цій розвідці ми спробуємо з'ясувати роль невербальних сигналів в ораторському мистецтві, розглянути різні форми невербальної комунікації та зрозуміти, які прийоми доцільніше застосовувати під час промови задля досягнення поставлених цілей.

Невербальна комунікація – це процес обміну інформацією, що